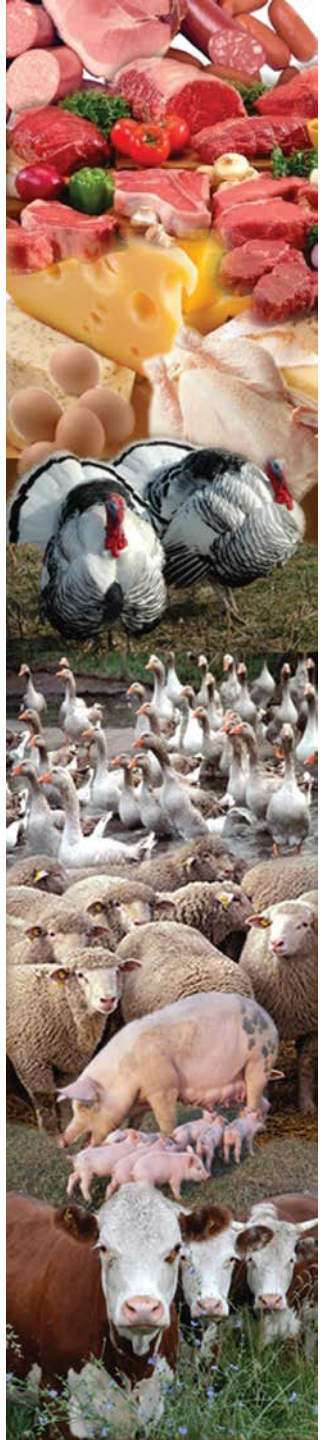

Вступ до Економіки та бізнесу

Правова основа та форми організації бізнесу

Павло КОВАЛЬ

*к.е.н., доцент, доцент кафедри
інформаційних систем і технологій
НУБіП України*

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

1. Місце і роль агропромислового виробництва в економіці країни.
2. Особливості агропромислового виробництва та їх вплив на економіку підприємств агропромислового комплексу.
3. Предмет і метод дисципліни «Економіка та бізнес».
4. Короткий огляд теорій підприємства: неокласичної агентської теорії, теорії власності, транзакційної, еволюційної та інших теорій підприємств.
5. Підприємництво: суть і принципи здійснення. Форми і моделі підприємницької діяльності.
6. Поняття підприємства, його складові та умови ефективної роботи в конкурентному середовищі.
7. Види підприємств та їх об'єднань.

АПК

*Агропромисловий комплекс (АПК) –
це сукупність підприємств та організацій:*

I сфери – з виробництва засобів виробництва для сільського господарства і підприємств переробної та харчової промисловостей;

II сфери – сільського господарства;

III сфери – з заготівлі і зберігання сільськогосподарської сировини, її переробки;

IV сфери – ринкової інфраструктури;

V сфери – виробничої інфраструктури.

Агропродуктовий комплекс – сукупність видів діяльності з виробництва сільськогосподарської продукції, її заготівлі, зберігання і переробки та просування на ринок продовольства і ринок непродовольчих товарів, виготовлених з сільськогосподарської сировини.

Місія АПК :

- ✓ забезпечення продовольчої безпеки країни,
- ✓ сприяння забезпеченню її енергетичної безпеки,
- ✓ нарощування і ефективного використання експортних можливостей щодо збуту ли продовольства.

Місце галузі в економіці визначається за показниками:

- ✓ Частка АПК у використанні виробничих фондів, потужностей, енергетичних, трудових, земельних і водних ресурсів;
- ✓ Частка АПК у загальнонаціональних інвестиціях та бюджетному фінансуванні потреб народного господарства;
- ✓ Рівень концентрації в АПК іноземних та комерційних інвестицій;
- ✓ Роль АПК у формуванні ВВП, НД, валової доданої вартості, прибуткової частини бюджету, експортного потенціалу, виробничого та особистого споживання;
- ✓ Обсяги виробництва та споживання з розрахунку на душу населення продовольчих товарів, у т.ч. за рахунок вітчизняних товаровиробників (у порівнянні з науково-обґрунтованими нормами);
- ✓ Частка витрат на харчування;
- ✓ Місце АПК у доходах від зовнішньої торгівлі та забезплатіжного балансу.

Сільське господарство відіграє важливу роль в економіці держави завдяки своїм специфічним властивостям:

- 1. Сільське господарство є високорозвиненою галуззю, оскільки в ній діє багато незалежних підприємств. Створене на цій основі ринкове середовище стимулює розвиток і в інших секторах економіки.***
- 2. Сільське господарство України в недалекій перспективі може стати одним з головних джерел експорту***

Особливості функціонування сільського господарства

1. Імобільність ресурсів;
2. Земля – особливий засіб виробництва;
3. Залежність від ґрунтово-кліматичних умов;
4. Ризик та невизначеність;
5. Робочий період $\neq$ період виробництва;
6. Кредитомісткість;
7. Складний процес управління;
8. Взаємозалежність і взаємодоповнюваність окремих галузей;
9. Диспаритет цін;
10. Вичерпання кадрового потенціалу села.

Об'єктом дослідження
«Економіка та бізнес» є

*виробничі та комерційні відносини що
виникають і діють в підприємствах і
враховують специфіку та особливості
бізнесу.*

Предмет дисципліни – закони, закономірності та тенденції економічного розвитку підприємства (1).

- продуктивні сили з погляду їхнього впливу на виробничі відносини на рівні підприємств, внаслідок чого ці відносини змінюються і вдосконалюються;
- раціональне використання продуктивних сил;
- вивчення витрат виробництва і собівартості продукції;
- дослідження причин зміни обсягу виробництва продукції та її впливу на ціни і доходи підприємств;

Предмет дисципліни – закони, закономірності та тенденції економічного розвитку підприємства (2).

- розуміння суті позичкового капіталу, обґрунтування критеріїв доцільності його залучення з урахуванням специфіки аграрного виробництва,
- дисципліна дає рекомендації щодо оцінки фінансово-економічного стану підприємств та розкриває основні методичні підходи до оцінки рівня ефективності використання авансованого та власного капіталу, обґрунтовує рекомендації для її подальшого підвищення.

Методологія та методи дослідження економіки та бізнесу

1. Економіко-статистичний
2. Монографічний
3. Розрахунково-конструктивний
4. Балансовий
5. Нормативний
6. Економіко-математичний
7. Експериментальний
8. Абстрактно-логічний
9. ...

Основні теорії підприємств:

класична теорія підприємства (фірми)

неокласична теорія підприємства

інституційні теорії підприємства:

теорія власності

агентська теорія

транзакційна теорія

підприємницька теорія

інтеграційна теорія...

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА (1)

Функціонування підприємства – виконання підприємством стандартних повторюваних операцій, необхідних для його подальшого існування як суб'єкта господарювання.

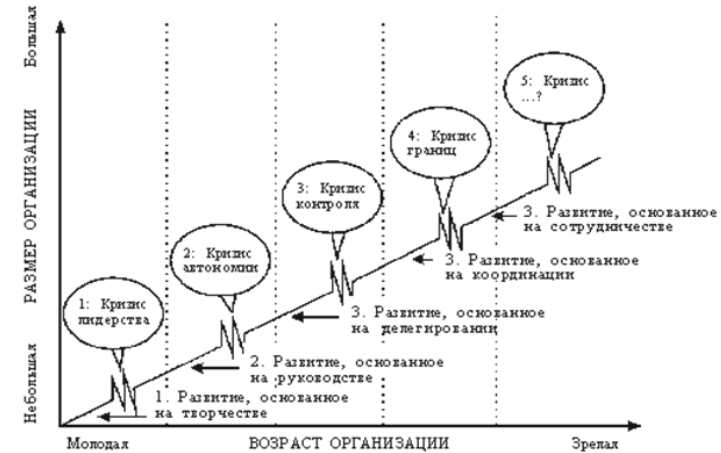
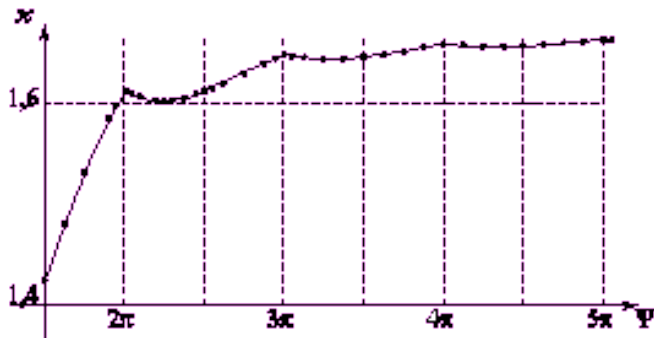
Розвиток підприємства – усвідомлені цілеспрямовані зміни економічної системи, перехід її із одного стану в якісно інший стан на основі удосконалення технологій, техніки та обладнання, організації виробничих процесів та новітніх систем менеджменту.

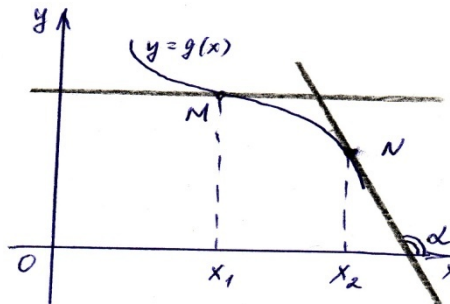
ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА (2)

Розвиток може бути двох видів:

- еволюційний
- революційний

Регрессивний
розвиток
підприємства !!!

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА (3)

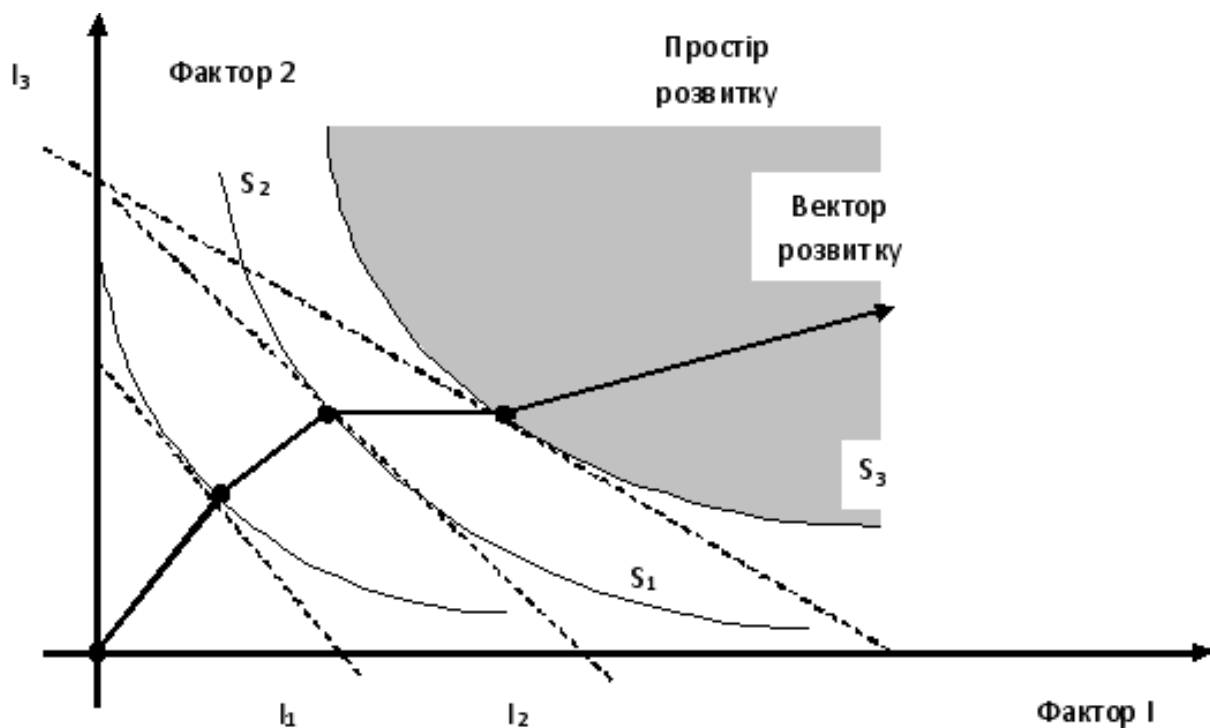
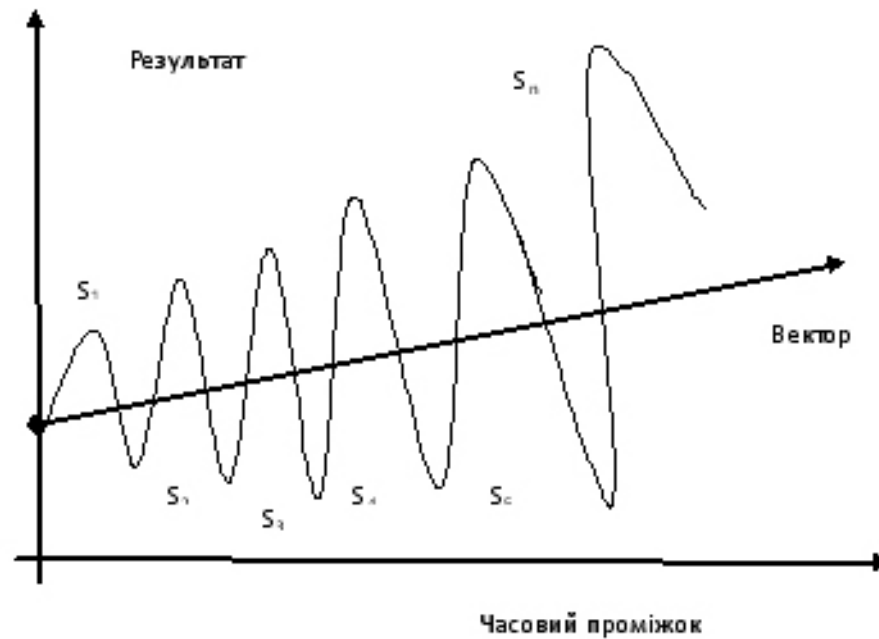

Рис.1. Розвиток підприємства згідно теорії «спрямованого розвитку»

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА (4)

$S_1, S_2, \dots, S_n$ — окремі цикли розвитку підприємства, його перехід з одного стану в інший.

Рис.2. Розвиток підприємств згідно теорії «циклічного розвитку»

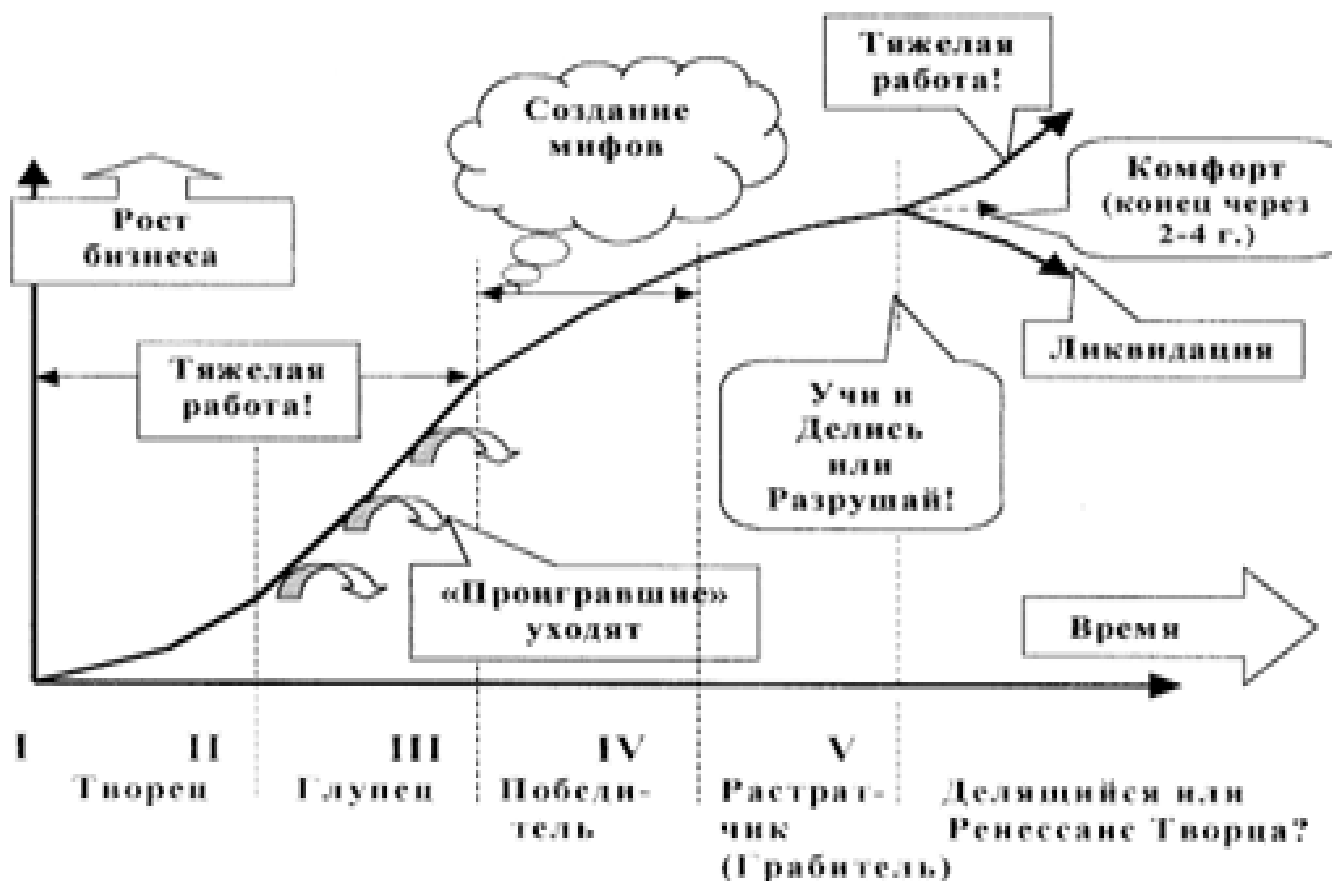
ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА (5)

Рис.3. Життєвий цикл розвитку підприємства

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА (6)

Модель розвитку підприємства за Л. Данко

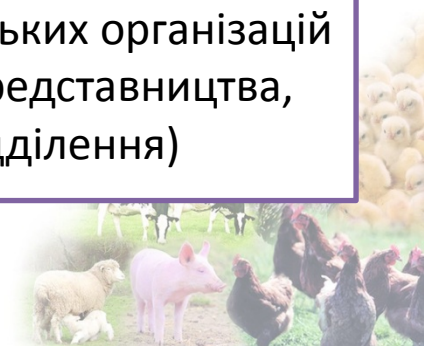
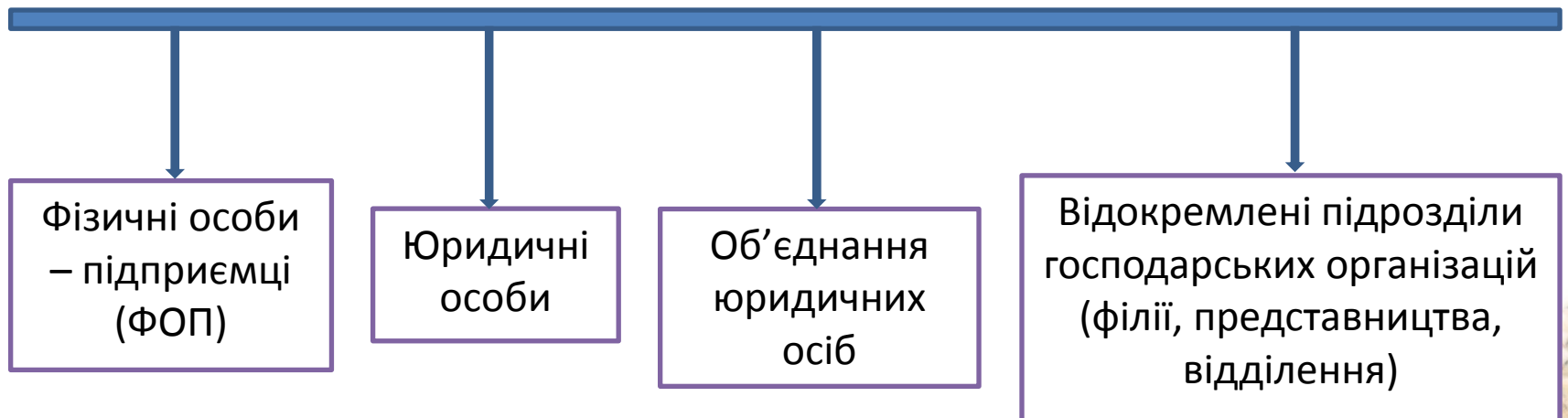
Принципи підприємницької діяльності:

вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору
постачальників і споживачів продукції, що виробляється;
залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів,
використання яких не обмежено законом;
встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;
вільного найму підприємцем працівників;
комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;
вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця
після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених
законом;
самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної
діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної
виручки на свій розсуд.

Суб'єкт господарювання –

учасники господарських відносин,
які здійснюються господарську діяльність,
реалізуючи господарську компетенцію
(сукупність господарських прав та обов'язків),
мають відокремлене майно і несуть відповідальність
за своїми зобов'язаннями в межах цього майно, крім
випадків, передбачених законом.

Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Господарським Кодексом та іншими законами.

Сільськогосподарське (аграрне) підприємство – це юридична особа, основним видом діяльності якої є виробництво та переробка сільськогосподарської продукції, виручка від реалізації якої становить не менше **75 відсотків загальної суми виручки**.

Правове регулювання діяльності підприємств в Україні визначають:

Господарський кодекс України (від 16.01.2003 № 436-IV)

Цивільний кодекс України (від 16.01.2003 № 435-IV)

ЗУ Про колективне сільськогосподарське підприємство
(від 14.02.1992 № 2114-XII)

ЗУ Про фермерське господарство
(від 19.06.2003 № 973-IV)

ЗУ Про господарські товариства (від 19.09.1991 № 1576-XII)

ЗУ Про акціонерні товариства
(від 17.09.2008 № 514-VI)

ЗУ Про сільськогосподарську кооперацію
(від 17.07.1997 № 469/97-ВР) ін.

Роль підприємств в економіці країни:

- в них здійснюється поєднання засобів виробництва з робочою силою;
- соціальна роль;
- відіграють вирішальну роль у формуванні державного і місцевих бюджетів, оскільки є об'єктом оподаткування.

Умови ефективної роботи підприємств

Економічна свобода

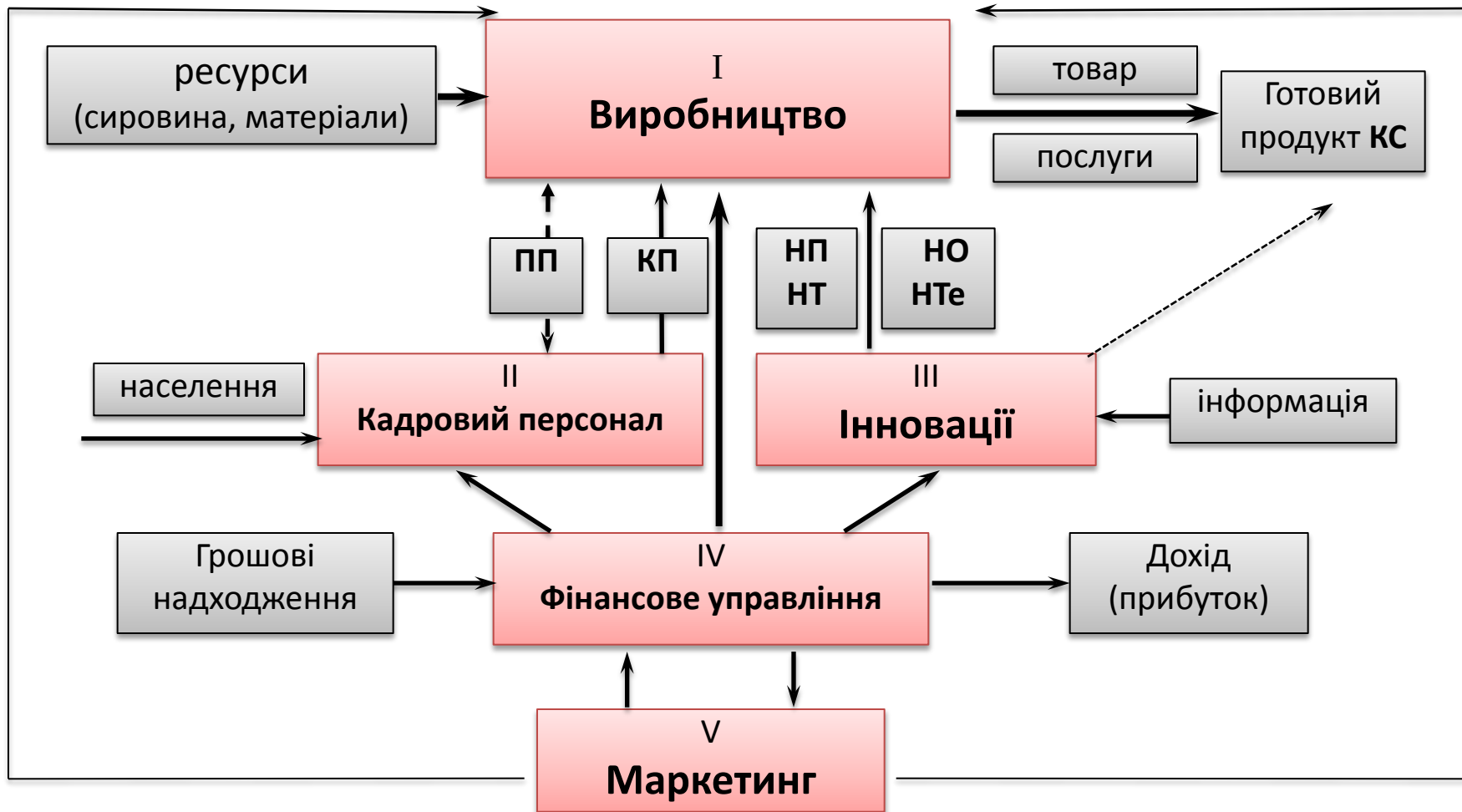
Автономність

Конкуренція

Доступність до інформації

Вільний рух капіталу

Структурні ланки підприємства і їхня взаємодія:

ПП- перепідготовка кадрів; **КП**- кадровий персонал;

НТ- нова технологія; **НП**- нова продукція;

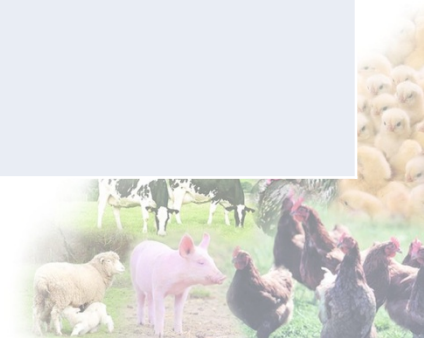
НО- нова організація виробництва; **НТе**- нова техніка і обладнання;

КС- конкурентоспроможність продукції

ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ (1)

Критеріальні ознаки	Види підприємств
Форма власності	Приватне Колективне Комунальне Державне Змішаної форми власності
Належність капіталу	Національне <u>З іноземною інвестицією</u> (її частка в статутному капіталі менше або рівна 10%) Іноземне (100% статутного капіталу = іноземний) Змішане
Спосіб утворення	Унітарне Корпоративне
Розмір	Мале Велике Середнє

ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ (2)

Критеріальні ознаки	Види підприємств	
Технологічна (територіальна) цілісність - підпорядкування	Головне (материнське); Дочірнє; Асоційоване; Філія; Представництво	
Галузево- функціональний вид діяльності	промислове; будівельне; торгівельне; торгово-посередницьке; інноваційно-впроваджувальне; банківське;	сільськогосподарське; транспортне; виробничо-торгове; лізингове; страхове; туристичне тощо
Правовий статус і форма господарювання	одноосібне; кооперативне; орендне; господарське товариство	

Форми об'єднань підприємств

**Бажаю цікавої, результативної,
професійної праці**

Павло КОВАЛЬ

*к.е.н., консультант з питань
аграрної економіки та управління*

www.analytic.logis.biz.ua

analytic@logis.biz.ua

